

Inspirationskatalog

Unge uden uddannelse eller beskæftigelse

Del II

Marts 2019

Publikationen kan hentes på hjemmesiden for
Økonomi- og Indenrigsministeriets Benchmarkingenhed:
www.oimb.dk

Henvendelse om publikationen kan ske til kontaktpersonen
på analysen, som fremgår af hjemmesiden.

Indhold

1 Indledning.....	3
2 Overordnet styring og opfølgning.....	6
3 Arbejdstilrettelæggelse der understøtter samarbejde	10
3.1 Samarbejde på tværs af forvaltninger	10
3.2 Samarbejde med uddannelsesinstitutioner.....	12
3.3 Samarbejde med erhvervslivet	15
4 Konkrete indsatser rettet imod de unge	18
4.1 Indsatser der går på tværs af grupper af unge.....	18
4.2 Forebyggende indsatser i folkeskolen.....	22
4.3 Indsatser efter folkeskolen	23
4.4 Fastholdelse i uddannelse og job.....	26

1 Indledning

Den kvantitative benchmarkinganalyse, der udgør del I af analysen, viste, at der på tværs af kommuner er en betydelig variation i andelen af unge, der hverken er i uddannelse eller i beskæftigelse. Ligeledes er der markant forskel på, hvor stor en andel af de unge der forlader restgruppen på et år. Det gør sig også gældende, når der tages højde for forskelle i kommunernes rammevilkår.

I denne del II af analysen beskrives konkrete initiativer til at nedbringe andelen af unge i restgruppen. Del II af analysen er således et inspirationskatalog, hvor kommunerne kan finde inspiration til deres videre arbejde med at reducere restgruppen. Initiativerne er baseret på casebesøg i syv af de kommuner, der er blandt de bedst præsterende i benchmarkinganalysen.

Fælles for de syv kommuner er, at de alle er blandt dem, der klarer sig bedst indenfor rapportens hovedindikatorer. Der er lagt vægt på, hvorvidt kommunen klarer sig godt på tværs af aldersgrupperne præsenteret i analysen eller kun for én af disse, og hvorvidt resultaterne er robuste på tværs af forskellige år. Således kan der være kommuner, som ikke rangerer blandt de bedste i enkelte kategorier, men generelt set klarer de udvalgte kommuner sig markant bedre end forventet. Udover kommunernes placering i benchmarkinganalysen er der i udvælgelsen også lagt vægt på kommunernes geografiske placering og størrelse. De syv udvalgte kommuner er: Egedal, Fredericia, Mariagerfjord, Nyborg, Slagelse, Viborg og Aabenraa.

Med udgangspunkt i casebesøgene er der identificeret praksis og en række tiltag, som går på tværs af de besøgte kommuner, og som kommunerne selv peger på som værende årsag til deres gode resultater. Kommunerne kan i varierende grad allerede arbejde med et eller flere af de tiltag, der præsenteres i dette inspirationskatalog, men det er vurderingen, at alle kommuner med fordel kan forholde sig til hvert af de fremhævede tiltag.

Praksis og tiltagene kort fortalt

Samlet set peger undersøgelsen på, at høj grad af politisk og ledelsesmæssigt fokus på restgruppen har stor betydning. Det skaber grundlag for fælles målsætninger og involverende samarbejder i en helhedsorienteret indsats overfor de unge. Ligeledes arbejder de besøgte kommuner med at sikre tværfagligt samarbejde omkring de unge - både på tværs af og mellem de kommunale forvaltninger, de lokale uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet.

Som del I af analysen viser, er de unge i restgruppen overrepræsenteret i forhold til kriminalitet, psykisk sygdom, misbrug og sociale foranstaltninger – og flere af de unge har komplekse problemstillinger, der kombinerer flere faktorer på samme tid. I de konkrete indsatser har de besøgte kommuner fokus på at rumme denne kompleksitet – både i de forebyggende indsatser i grundskolen og i efterfølgende indsatser fx i form af forberedende uddannelses tilbud. Kommunerne har her fokus på betydningen af relationsdannelse og hjælp til den enkelte unge samtidig med, at de er tydelige omkring krav og forventninger, fx i forhold til aktivitet og progression.

I tabel 1 ses en oversigt over de identificerede tiltag.

Tabel 1

Oversigt over tiltag

Kapitel 2: Overordnet styring og opfølgning

1: Brug af bredt involverende, politisk udvalg om ungeindsatsen

2: Fælles målsætninger for arbejdet med de unge

3: Brug af data i styring og opfølgning på indsatsen overfor de unge

Kapitel 3: Arbejdstilrettelæggelse, der understøtter samarbejde

4: En fysisk samlet, kommunal ungeindsats

5: Fælles møder om og med den unge (og evt. forældre)

6: Fælles tilstedeværelse blandt de unge

7: Involvering af uddannelsesinstitutioner i indstilling til visitation

8: Praktisering af garanti-skole eller kædeansvar

9: Fokus på at skabe ungemiljøer

10: Hurtig opfølgning med virksomheder, hvis der opstår problemer

11: Lokalt CSR-mærke til virksomheder

12: Brug af frivillige som mentorer

Kapitel 4: Konkrete indsatser rettet imod de unge

13: Fokus på relationsskabelse gennem anerkendelse

14: Tydelige rammer og konsekvente krav

15: At holde de unge i aktivitet, fx gennem brug af straks-aktivering

16: Tæt opfølgning med de unge i forhold til progression

17: Styrket kollektiv uddannelsesvejledning og erhvervspraktik

18: Undervisningsforløb målrettet unge i risiko for at ende i restgruppen

19: Håndholdte, for-forberedende forløb

20: Brug af Træningsskolens arbejdsmarkedsuddannelser (TAMU-forløb)

21: Kommunale mentorer/støttekontaktpersoner

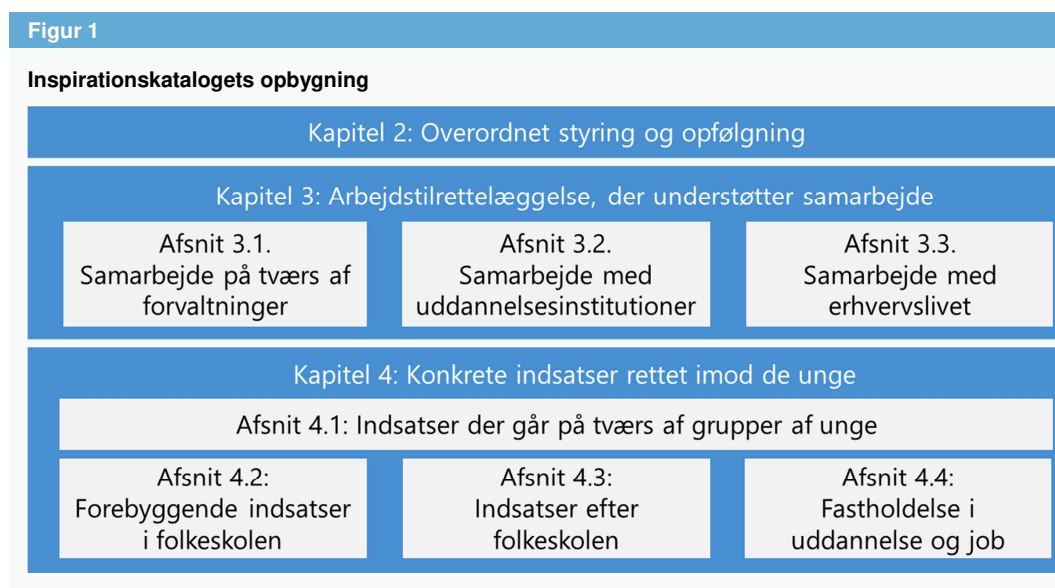
22: Trivselsunderstøttende medarbejdere på uddannelsesinstitutionerne

23: Støtte i overgangen til uddannelse eller beskæftigelse

24: Tilbud til særlige målgrupper, fx autister

Læsevejledning

Inspirationskataloget er grundlæggende struktureret i 3 hoveddele. Katalogets *første del* handler om, hvordan kommunerne har tilrettelagt styringen og opfølgningen på området (kapitel 2). Katalogets *anden del* handler om, hvordan arbejdet med de unge er tilrettelagt, så det understøtter samarbejde mellem alle involverede (kapitel 3) – både inden for kommunen og mellem kommunen og de andre aktører (primært uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv), som også er i berøring med de unge. I katalogets *tredje del* rettes fokus mod de konkrete indsatser/værktøjer, kommuner eller uddannelsesinstitutioner bruger i deres arbejde med de unge (kapitel 4). Det består både af en række generelle indsatser, og af indsatser der er målrettet de unge i folkeskolen eller efter folkeskolen eller indsatser, der bruges til at fastholde de unge, når de kommer i uddannelse eller job. I figur 1 ses en oversigt over inspirationskatalogets opbygning.

2 Overordnet styring og opfølgning

Brug af måltal fra politisk og ledelsesmæssig side og løbende styring og opfølgning af indsatsen rettet imod de unge uden uddannelse og beskæftigelse er et af de kendetegn, der er gået på tværs af flere af de besøgte kommuner.

Tiltag: Brug af bredt involverende, politisk udvalg om ungeindsatsen

I næsten alle kommunerne har man oprettet uddannelsesråd. I Slagelse, Fredericia og Aabenraa fremstår rådene som fastetableret, hvorimod de i Nyborg, Viborg og Mariagerfjord har oprettet midlertidige politiske udvalg efter Styrelseslovens §17, stk. 4. Formålet med rådene er at skabe et tværfagligt forum, hvor udfordringer i arbejdet med de unge uden uddannelse og beskæftigelse kan drøftes, og løsninger findes. Udvalgene har typisk borgmesteren som formand og derudover deltager bl.a. relevante udvalgsformænd, repræsentanter fra kommunens forvaltning og de uddannelsesinstitutioner, der er til stede i kommunen. I nogle kommuner er også repræsentanter for det lokale erhvervsliv eller arbejdsmarkedets parter repræsenteret i udvalget.

Udvalgene mødes typisk 2-4 gange årligt, og eksempler på konkrete drøftelser kan være:

- Udvikling af en fælles uddannelsesstrategi
- Understøttelse af unges overgang fra udskoling eller jobcenter til uddannelse eller mellemuddannelser, fx i form af kædeansvar eller garantiskole
- Udvikling af den kommunale ungeindsats og skabelsen af campusmiljøer
- Fælles indsatser ift. at markedsføre uddannelser internt i eller udenfor kommunen

Udvalgene fremhæves i forhold til, at de skaber et fælles forum, hvor alle de væsentlige aktører inden for unges uddannelse og evt. beskæftigelse kan drøfte fælles problemstillinger og sikre en fælles retning for arbejdet med de unge uden uddannelse og job. Herudover har udvalgene bidraget til at øge kendskabet til hinanden og de personlige relationer, der opleves som afgørende for at understøtte et godt samarbejde på tværs af alle involverede parter.

Tiltag: Fælles målsætninger for arbejdet med de unge

Alle de besøgte kommuner arbejder med fælles målsætninger på tværs af politiske udvalg og forvaltninger. Målsætningerne udspringer af de nationale mål på området, fx at mindst 90 pct. af de 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse i 2030.

De fælles mål er defineret som outcome-mål på tværs af områder frem for som resultatmål for de enkelte forvaltninger. Der følges således også op samlet fremfor i hver enkelt forvaltning. Tankegangen er, at fælles målsætninger understøtter, at indsatsen overfor de unge i restgruppen er en fælles, tværfaglig indsats fremfor et anliggende for hver enkelt forvaltning. I Egedal Kommune fremhæver man, at en styrkerne ved fælles målsætninger er, at det giver en fælles målestok forvaltningerne imellem, hvor man kan udfordre hinanden på om en indsats nu også bringer den unge tættere på uddannelse eller beskæftigelse, sådan som målsætningen tilsiger.

Det varierer imellem kommunerne, om der er fastsat eksplicitte måltal, eller om der er tale mere overordnede mål. I Viborg, Mariagerfjord, Egedal og Nyborg har man god erfaring med at fastsætte konkrete målsætninger og milepæle, der løbende følges op. I Nyborg Kommune har man fx politisk valgt at fastsætte et måltal på maksimalt 200 unge, der på ethvert tidspunkt må befinde sig i restgruppen, og det måltal følges, der kontinuerligt op på alle niveauer. Indsatsen overfor de unge bliver derfor meget synlig både for politikere og sagsbehandlere, og der kommer et stærkt fokus på at forebygge, at unge kommer ind i restgruppen, og at få dem, der er i restgruppen, ud igen.

Boks 1

Fælles uddannelsesstrategi i Viborg

Viborg Kommune har i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og det lokale arbejdsmarked og på baggrund af et §17 stk. 4 udvalg om unge ledige udarbejdet en fælles uddannelsesstrategi for Viborg Kommune 2015-2020.

En forudsætning for at indfri strategiens målsætninger er *"øget fokus på og vilje til at indgå i tværgående samarbejder præget af kreativitet og helhedstænkning imellem skoler, uddannelsesinstitutioner, arbejdsmarked og Viborg Kommune i øvrigt"*.

Strategien består af otte målsætninger og seks milepæle, som er konkrete delmål, der kan måles på. En målsætning er således: *"Vi vil øge andelen af unge med en afsluttet ungdomsuddannelse og reducere ungedigheden"*. Tilknyttede milepælene er bl.a.: *"Andelen af unge, der har gennemført en ungdomsuddannelse 5 år efter at have forladt grundskolens 9. klasse udgør 80% i 2020."* og *"Antallet af 16-29-årige på uddannelses- og kontanthjælp skal reduceres med 50% inden 2020."*

Formålet med strategien og de fælles opstillede målsætninger og milepæle er at skabe sammenhæng og retning for de mange forskellige målsætninger, der ellers kan præge arbejdet i en stor organisation. Arbejdet med at indfri målsætningerne er forplantet bredt i hele organisationen. De fleste af målsætningerne knytter sig op på Børn & Unge samt arbejdsmarkedsområdet, som løbende følger op på, at milepælene nås. Der er fra politisk side fokus på at følge op med strategiens målsætninger. Læs mere:

<https://kommune.viborg.dk/Politik/Politikker-og-strategier/Oevrige-politikker-og-strategier>

Tiltag: Brug af data i styring og opfølgning på indsatsen overfor de unge

I forlængelse af arbejdet med at sætte fælles mål for indsatsen overfor de unge er det også kendetegnene, at de besøgte kommuner i høj grad arbejder systematisk og data-drevet med at følge op på indsatsen. Det varierer dog, hvordan de anvender data, og beskrivelserne nedenfor er derfor eksempler på den praksis, der er konstateret undervejs.

Brugen af investeringsplaner til at udvikle ungeindsatsen

I fire af kommunerne (Fredericia, Mariagerfjord, Aabenraa og Nyborg) arbejdes der systematisk med økonomiske investeringsplaner ud fra en tankegang om, at det kan betale sig at investere penge og ressourcer i særligt de forebyggende indsatser for at spare penge i fremtiden. En væsentlig del af arbejdet er derfor at følge op på og sikre, at de indsatser, man har besluttet at investere i, også har den forventede virkning – og såfremt de ikke gør, at lukke dem ned. Fordelen ved at anvende en investeringstankegang ift. arbejdet med de unge er, at det er med til at fokusere ressourcerne der, hvor det har størst virkning.

Investeringsplanerne er typisk forankret på politisk niveau, idet de indgår som en del af kommunens budgetforhandlinger. I nogle tilfælde er der tale om større, langsigtede (4-årige) investeringsplaner, mens der i andre tilfælde er tale om tillægsbevillinger til mindre indsatser. Det afgørende her er ikke størrelsen på investeringen, men snarere villigheden til at afprøve nye tiltag samtidig med, at man gennemfører en systematisk opfølgning på virkningen af indsatsen, og dermed understøtter effektiv ressourceanvendelse.

Boks 2

Flere ressourcer til vejledning i Fredericia

I Fredericia kommune har man valgt at investere i vejledning, idet man i 2016 besluttede at bevillige 2 mio. kroner hvert år til ekstra bistand fra Ungdommens Uddannelsesvejledning i grundskolen og 10. klasse. Dette udmøntes bl.a. i form af, at alle unge – og ikke kun de ikke-uddannelsesparate – kan få vejledning samt et styrket samarbejde mellem UU-vejledningen og 10. klassecentret, hvor 1-2 UU-vejledere er til stede hver dag i fire timer for at lave intensive forløb og holde vejledningssamtaler. Herudover er Ungdommens Uddannelsesvejledning også købt ind som en del af undervisningen på jobcentrets straks-aktiveringsforløb, hvor UU-vejledere underviser i karrierelæring og motivation.

Den øgede tilstedeværelse af UU-vejledere i 10. klasse har givet en daglig sparring med lærere og pædagogerne i 10. klasse samt skabt gode relationer til eleverne. Ifølge 10.klasselederen giver investeringen gode resultater, hvilket bl.a. ses ved, at det er lykket at få næsten alle unge videre i uddannelse (60 % i gymnasiet, 35-40 % i EUD, og enkelte til produktionsskole eller særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse).

Brug af data til at følge borgerne over tid og på tværs af indsatser

I to af kommunerne bruger man systematisk data til at følge op på de unge og følge dem over tid og tilbud. I Fredericia Kommune anvender UU-vejledningen systematisk ungedatabasen til at følge op på de unge. Dette arbejde understøttes bl.a. ved at have ansat en fuldtidsmedarbejder til at arbejde med databasen og trække oplysninger ud til UU-vejlederne, som så kan koncentrere sig om den personlige opfølgning med de unge. I Mariagerfjord har man i 2018 udarbejdet en fælles kvalitetsrapport på tværs af dagtilbud, skole og familie. Formålet med den fælles kvalitetsrapport er ifølge ledelsen at få tal på nogle af de formodninger, man har om, hvordan børnene klarer sig på tværs af forvaltningsenheder med henblik på at sikre, at børnene får en sammenhængende indsats både over tid og på tværs af forvaltninger. Den fælles kvalitetsrapport er udarbejdet af konsulenter i Center for Børn og Familie i Mariagerfjord Kommune. Data er indsamlet gennem blandt andet SBSYS, LIS, Børnesundhedsprofilen og Rambølls Hjernen og Hjertet¹.

Brug af data som styrings- og dialogredskab med medarbejderne

En anden måde at anvende data på er som styrings- og dialogredskab i forhold til medarbejderne, fx. hvilke indsatser borgerne er i, eller hvor mange sager der er lukket. I fire af de besøgte kommuner arbejder man systematisk med data som et styringsredskab (Viborg, Egedal, Mariagerfjord og Nyborg). I Viborg Kommune følger man eksempelvis fordelingen af medarbejdernes tid på henholdsvis borgerkontakt og administrative opgaver med fokus på at minimere det administrative arbejde.

Her er der tale om en ledelsesmæssig opfølgning på medarbejderne som understøttende værktøj for løbende sparring og dialog om forskelle i praksis, og hvad der kan ligge bag. Det fremhæves i interviewene, at det er vigtigt, at medarbejderne kan se en mening med opfølgningen, og at der gøres plads til at fejre succeserne. I jobcenteret i Nyborg gives der for eksempel jordbærtærte for hver gang et bestemt antal unge kommer fra jobcenteret og videre i uddannelse eller beskæftigelse. Det er med til at fastholde sagsbehandlernes motivation og sikre, at de unge ikke blot bliver 'CPR-numre' på en sagsliste – men en begivenhed at fejre, når de lykkes med en indsats.

¹ Se kvalitetsrapporten her: <https://www.mariagerfjord.dk/Borger/Born-unge-og-familier/Kvalitetsrapporter>

Boks 3

Måltal og opfølgning i Nyborg Kommunes jobcenter

Som tidligere beskrevet har man i Nyborg kommune politisk besluttet, at man maksimalt ønsker 200 unge over 18 år som står uden uddannelse og beskæftigelse. Da der løbende kommer unge til gruppen, har sagsbehandlerne i jobcenteret fokus på at få de unge ud af gruppen. For at understøtte dem i arbejdet har jobcenteret lavet en fælles synlig måltavle i form af et whiteboardtavle, der hænger på væggen i ungeteamets kontor. Hver uge gennemgår man i fællesskab antallet af nye sager, antallet af borgere, der er "vendt i døren" med kurs mod UU-vejledningen, og hvilke sager, der er afsluttede og af hvem. Målet med opfølgningen er dels at følge sagsmængde og dels at synliggøre flowet, blandt andet for at synliggøre de gode resultater og fejre dem

3 Arbejdstilrettelæggelse der understøtter samarbejde

Et tæt samarbejde på tværs af alle dem, der arbejder med de unge, er et af de elementer, som alle kommunerne peger på, er afgørende for at skabe resultater for gruppen af unge uden uddannelse og beskæftigelse. Det sikrer de rette indsatser for den unge og understøtter den unge i overgangene mellem forskellige forvaltninger eller indsatser, fx mellem jobcenter og bolig-social støtte, psykiatrisk behandling eller misbrugsbehandling, eller mellem kommunen og andre aktører, fx uddannelsesinstitutioner og virksomheder.

3.1 Samarbejde på tværs af forvaltninger

Fra august 2019 skal alle kommuner have en fælles sammenhængende ungeindsats bestående af alle relevante fagprofessionelle, herunder UU-vejledere, jobcenter, socialrådgivere mm. Formålet er at give den unge én indgang til kommunen og dermed sikre en helhedsorienteret indsats med én uddannelsesplan og én koordinerende kontaktperson for de unge, hvor det vurderes, at den unge af personlige eller sociale årsager har behov for støtte fra flere enheder i kommunen.

De besøgte kommuner er allerede relativt langt med dette samarbejde. Alle de besøgte kommuner har gennem længere tid haft et dedikeret team i jobcenteret, som varetager indsatsen overfor de unge fra 18-30 år, og hvortil der er knyttet vejledere fra Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU-vejledningen). I 3 kommuner er man dog gået skridtet videre og har etableret fysisk samlede ungeenheder med flere fagligheder inkluderet.

Tiltag: En fysisk samlet, kommunal ungeindsats

Aabenraa, Slagelse og Fredericia har etableret udvidede fysisk samlede ungeenheder, hvor der i tillæg til sagsbehandlere fra Jobcenteret og UU-vejledere er tilknyttet andre fagligheder, fx sagsbehandlere fra Børn & Unge eller Socialforvaltningen eller vejledere fra uddannelsesinstitutionerne. I nogle tilfælde er der også andre fagpersoner tilknyttet nogle dage om ugen, fx psykologer, misbrugsrådgivere og lignende. Ungeenheden er et samlet sted, hvor den unge kan møde op og tale med de personer, der er involveret i den unges sag. Samtidig fremhæves det, at en fysisk samlet enhed også letter sagsbehandlernes samarbejde om indsatserne for de unge. Netop det at have én indgang til kommunen for den unge og den lettere mulighed for samarbejde mellem sagsbehandlere fremhæves som de væsentligste styrker ved ungeenhederne.

Boks 4

Ungeindsatsen i Aabenraa Kommune

Aabenraa Kommune etablerede i 2009 en samlet ungeindsats med opgave at koordinere indsatsen for unge på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialområdet og dermed skabe én indgang for unge, der har brug for en ekstra indsats.

Ungeindsatsen består af ledere og medarbejdere fra Jobcenterets ungeteam, Børn og Familie, Ungdommens Uddannelsesvejledning samt Visitation og Rehabilitering (voksenområdet). Ledere og medarbejdere er i de fleste tilfælde fysisk placeret i den fælles enhed, samtidig med at de har reference til deres respektive forvaltningschef. Chefen for Børn og Familie er udpeget til 'koordinerende chef' for indsatsen.

For at understøtte det gode samarbejde på tværs af fagligheder gennemfører man i ungeindsatsen kvartalsvise fællesmøder for alle involverede, hvor man opdaterer hinanden på tværs af områder fx implementering af ny lovgivning, gennemgår relevante resultater og rapporter mv. Ud over at styrke relationer på tværs indebærer fællesmøderne, at alle har en basisviden om, hvad der rører sig på de andres områder, der kan understøtte indsatsen over for de unge i restgruppen.

Ungeindsatsen har ikke et selvstændigt budget, men indsatserne for de unge finansieres via den respektive forvaltnings budget. Til gengæld er der åbenhed overfor at finansiere tiltag for en ung på tværs af forvaltningsbudgetterne, hvis de daglige ledere i ungeindsatsen er enige om den rette indsats for en ung. I praksis betyder det, at et initiativ til en ung – selv om det måske primært har socialfaglig karakter – kan blive helt eller delvist finansieret via fx jobcenterets budget, eller de forskellige forvaltninger kan afholde fx 1/3 af udgiften til fx en mentorordning.

Aabenraa Kommune angiver selv, at forudsætningen for at denne form for 'fællesfinansiering' fungerer er, at langt størstedelen af indsatserne er forvaltningsspecifikke, og det derfor kun er en mindre del af det samlede budget, der er i spil; og at man på chefniveau har tillid til, at ledere og medarbejdere i ungeindsatsen i fællesskab finder den rette løsning for den unge i overensstemmelse med det fælles mål, der er sat.

Indtil nu har ungeindsatsen haft til huse i en del af Jobcenteret, men pr. 1. juli 2019 flytter ungeindsatsen ind hos Ung Aabenraa, som huser bl.a. kommunens ungdomsskole, 10. klassecenter og heltidsundervisnings-tilbud. Forventningen til den nye, fysiske samling af kommunens ungeindsats og uddannelsesmiljøet er endnu mere synergi i indsatsen for de unge og for medarbejderne, idet ungeindsatsen kommer tættere på de unges hverdag.

Tiltag: Fælles møder om og med den unge (og evt. forældre)

Samarbejde kan også ske uden for etablerede ungeenheder ved, at forvaltningerne er opmærksomme på at koordinere og involvere hinanden i deres arbejde med den unge. I flere af de besøgte kommuner afholdes således fælles møder om og med den unge og evt. forældrene.

For de unge under 18-årige fremhæver flere kommuner også arbejdet med tidligt at involvere forskellige myndighedsområder i den unges sag, fx ved allerede i grundskolen at sikre vidensdeling med Socialforvaltningen/Børn og Unge, og i enkelte tilfælde også repræsentanter fra jobcenteret for at få flere perspektiver på indsatsen overfor den unge. Den tidlige tværfaglige indsats betyder dels, at børnene og deres forældre oplever en koordineret og helhedsorienteret indsats, dels at der tidligt bliver skabt relationer mellem børnene og de myndighedspersoner fra jobcentret, som vil overtage deres sag, når de bliver 18 år.

For de over 18-årige foregår indsatsen som udgangspunkt i regi af jobcenteret. Her arbejder man særligt med at involvere flere fagligheder i indsatsen overfor de aktivitetsparate unge, der har de mest komplekse problemstillinger. Det kan fx være møder med sagsbehandler fra jobcenteret med inddragelse af aktører fra socialforvaltningen, retspsykiatrien eller Kriminalforsorgen. For de uddan-

nelsesparate unge kan det blot være møder med sagsbehandleren i Jobcenteret, hvor UU-vejleder eller en sagsbehandler fra Socialforvaltningen deltager. Fordelen ved fælles møder er, at indsatsen overfor den unge er koordineret, og at den unge oplever kommunen som én samlet aktør.

Boks 5

Tværfaglig indsats i grundskolen i Nyborg

I Nyborg arbejder man efter Sverige-modellen, hvor der er et tæt tværfagligt samarbejde omkring udsatte børn og unge. I folkeskoleregi betyder det, at der på skolerne sidder en socialrådgiver to dage om ugen. Det sikrer et tæt samarbejde mellem skolen og socialforvaltningen i forhold til opfølgning på de elever, som har en sag i Socialforvaltningen. Samtidig er det blevet nemmere for lærere, skoleledere eller sundhedsplejerske at få sparring, hvis der opstår bekymring for en elev i forhold til at vurdere, om og hvilken indsats, der skal iværksættes. Dette tætte samarbejde gør det muligt hurtigt at iværksætte en tidlig indsats.

3.2 Samarbejde med uddannelsesinstitutioner

Det er ikke kun samarbejdet inden for kommunen, der fremhæves som væsentligt. Et tæt samarbejde mellem kommunen og uddannelsesinstitutioner fremhæves også som en afgørende del af indsatsen for at få de unge løftet ud af restgruppen.

Tiltag: Fælles tilstedeværelse blandt de unge

I Fredericia, Nyborg og Slagelse kommuner har man gode erfaringer med fælles, tværfaglige fremskudte indsatser, hvor sagsbehandlere fra kommunen og vejledere fra ungdomsuddannelserne er til stede i de miljøer, hvor de unge færdes. I Nyborg og Slagelse er det vejledere fra uddannelsesinstitutionerne, der er til stede nogle dage om ugen i hhv. 'Praktikpladsen' i Nyborg Jobcenter og Ungehuset i Slagelse.

Fredericia Kommune arbejder omvendt med at have sagsbehandlere fra kommunen til stede på den lokale uddannelsesinstitution og i et socialt belastet boligområde. Denne tilstedeværelse giver en øget adgang for kommunen til at møde de unge, som ellers ikke møder op i jobcentret eller UU-vejledningen. Samtidig betyder den tværfaglige fremskudte indsats, at den unge bliver præsenteret for en bred palet af muligheder og tidligt møder de forskellige relevante medarbejdere fra kommunen.

Boks 6

Fremskudte indsatser i Fredericia

I Fredericia har man god erfaring med fremskudte indsatser, som er at finde både på den lokale uddannelsesinstitution samt i et belastet boligområde. Jobcenteret er som en del af helhedsplanen til stede i et af de mest belastede boligområder i Fredericia. Her har jobcenteret to sagsbehandlere, der både varetager myndighedsopgaven og driver en uddannelsesafklarende indsats, hvor UU-vejledningen købes ind til at bistå med vejledning. Det handler om at være så tæt på de unge som muligt. Da det er en del af helhedsplanen for området, muliggør det også, at der er en tolk med.

Ungeindsatsen i Fredericia har også en fremskudt indsats på International Business College (IBC), der tilbyder en række forskellige uddannelser som bl.a. HF, VUC og EUD. Her sidder 5 medarbejdere fra jobcenteret (fire myndighedsbehandlere og en jobkonsulent) sammen med 3 vejledere fra Ungdommens uddannelsesvejledning og en mentor i en fælles modtagelse fire dage om ugen, og sammen modtager de alle de unge, som søger uddannelseshjælp. Tanken er, at alle unge skal overveje uddannelse, inden de søger uddannelseshjælp, og man tilbyder sammen med IBC et straks-aktiveringskursus på skolen, som de unge kan gå i gang næsten med det samme, hvis de ikke er klar til at starte på en ordinær uddannelse. Fordelen ved at have indsatsen på skolen er, at de unge lærer stedet at kende, og så føles skridtet til en uddannelse ikke så stort.

Resultaterne med den fremskudte vejledning er gode. I de halvandet år, hvor den fremskudte vejledning har været tilstede på IBC, er sagsantallet for de uddannelsesparate blevet reduceret fra ca. 300 til ca. 190 personer, dvs. en reduktion på 110 personer

Tiltag: Involvering af uddannelsesinstitutionerne i indstilling til visitation

En anden måde at understøtte samarbejdet med uddannelsesinstitutionerne er ved at inddrage dem i visitationen af unge til en række specifikke forberedende forløb, som man eksempelvis gør i Viborg Kommune.

Boks 7

Fælles udvalg i Viborg Kommune

I Viborg Kommune har man et fælles udvalg under ungeenheden, der har til formål at indstille de unge til specifikke forberedende tilbud eller særlig tilrettelagte forløb, fx særligt tilrettelagt uddannelsesforløb (STU), erhvervsgrunduddannelse (EGU) mv.

I udvalget sidder Ungdommens Uddannelsesvejledning samt ledere af de uddannelsesinstitutioner, som de primære aftager af de unge. Beskæftigelsesområdet deltager afhængig af, om den unge er i afdelingens målgruppe eller forventes at blive det. Derudover deltager familieafdelingen og socialafdelingen efter behov. Udvalget drøfter sammen hvilke tiltag, der vil passe bedst til de pågældende unge og indstiller herefter valget af institution til visitation. Er den unge under 18 år, er det Ungdommens Uddannelsesvejledning, som foretager den endelige visitation, dvs. afgør hvor den unge skal hen. Er den unge over 18 år, ligger visitationskompetencen ved jobcenteret. Herudover er UU-vejledningen ansvarlig for mødeindkaldelse, mødetilrettælgelse, udsendelse af beslutningsreferat og udsendelse af afgørelser til de unge.

Fordelen ved at inddrage uddannelsesinstitutionerne i indstillingen og visitationen af de unge er, at det skaber fokus på en fælles målsætning om at nedbringe antallet af unge i restgruppen, samtidig med at det fremmer tværfaglig forståelse, herunder ikke mindst af uddannelsernes forskellige styrker i forhold til at rykke de unge ud af restgruppen.

Tiltag: Praktisering af garantiskoler eller kædeansvar

I fire af de besøgte kommuner (Nyborg, Viborg, Slagelse og Fredericia) peger særligt uddannelsesinstitutionerne på betydningen af, at uddannelsesinstitutionerne og kommunen har givet hinanden håndslag på, at de koordinerer indsatserne overfor unge, der er frafaldstruet, fx ved at koordinere

overgangen fra en uddannelse til en anden. Målet er at afkorte den tid en ung måtte være uden uddannelse eller aktivitet bl.a. for at undgå at den unge falder tilbage i dårlige vaner fx i forhold til fremmøde eller misbrug. Flere peger på, at vedholdenhed i indsatserne er væsentligt for denne gruppe af unge, og hvis man har brugt ressourcer på fx at udvikle den unges mødestabilitet, så er det afgørende, at den unge fastholdes i aktivitet, så mødestabiliteten indlejres.

Denne type af indsats benævnes i Nyborg og Viborg 'garantiskole' og i Slagelse og Fredericia 'praktisering af kædeansvar'. Det indebærer, at kommunen og uddannelsesinstitutionerne har aftalt at samarbejde om det fælles mål at fastholde de unge i uddannelse. Konkret sker det ved at uddannelsesinstitutionerne følger tæt op på fravær og adviserer kommunen, hvis en ung er på vej til at falde fra en uddannelse. I den situation vil der desuden ske en konkret afklaring mellem kommunen, uddannelsesinstitutionen og den unge om, hvad der skal ske, indtil den unge fx kan starte op på en anden uddannelse. Det kan eksempelvis være, at kommunen finder et egnet beskæftigelsestilbud eller at den 'afgivende' uddannelsesinstitution fastholder den unge i sit forløb, indtil vedkommende kan starte op på anden uddannelse. Den unge skal således gøres klart, at det ikke er en mulighed at være inaktiv.

Tiltag: Fokus på at skabe ungemiljøer

Skabelse af ungemiljøer opleves også at spille en rolle i indsatsen for at forebygge at de unge kommer i restgruppen. I alle de besøgte kommuner har man således valgt at trække 10. klasse væk fra grundskolen for at skabe et særligt ungemiljø kun for 10. klasseseleverne.

I Egedal, Fredericia, Aabenraa, Viborg og Slagelse er der oprettet 10. klassescentre, der i en række tilfælde organisatorisk hører under ungdomsskolen. I alle tilfælde er formålet at skabe særlige ungemiljøer med dedikerede lærerkræfter og UU-vejledere samt en didaktisk faglighed, der er rettet mod 10. klasses elever. Flere af de interviewede ledere for 10. klassecentre beretter om en helt særlig kultur og ånd på skolerne. De selvstændige 10. klassecentre betyder, at der i modsætning til en distriktskole er et mindre team af undervisere og pædagoger, som er tilknyttet 10. klasserne, hvilket understøtter opbyggelsen af tætte relationer mellem lærere/pædagoger og elever.

Boks 8

10. klassecenter i Egedal

I Egedal er 10. klassecenteret en del af ungdomsskolen. Hver elev er tilknyttet en kontaktlærer, som følger eleven under hele forløbet og som har den primære kontakt til hjemmet, fx i forbindelse med fravær. Skolen tilbyder fire forskellige linjer. Man har valgt ikke at have traditionel klassedannelse, men opretter i stedet for hold, hvor eleverne skifter. Formålet med de skiftende hold er at skabe et fællesskab, hvor eleverne er sammen på kryds og tværs. Ifølge lederen skaber det en efterskolestemning på skolen, og der er et tæt sammenhold blandt eleverne. Der er ti lærere ansat på 10. klassecentret, og derudover er der fast tilknyttet en UU-vejleder, en psykolog og en socialrådgiver. Derudover kan skolen trække på andre ressourcer, fx misbrugskonsulenter, i det omfang det er nødvendigt i arbejdet med de unge. Der er stor fokus fra ledelsens side på, at de tilknyttede fagpersoner er synlige i de unges hverdag og ikke 'sidder på kontoret', da en vigtig del af det at skabe en god relation til de unge er gennem tydelighed og synlighed.

I Nyborg og Mariagerfjord kommuner er 10. klasse placeret på campus sammen med ungdomsuddannelser. Det har man blandt andet gjort ud fra et hensyn til at lette overgangen fra 10. klasse til ungdomsuddannelserne. Oplevelsen er, at det at 10. klasses eleverne i det daglige færdes i et ungdomsuddannelsesmiljø er med til at afmystificere det at starte på en ungdomsuddannelse, og dermed bliver overgangen til en ungdomsuddannelse ikke så stor.

10. klasse på Nyborg Gymnasium

På Nyborg Gymnasium er der samlet seks ungdomsuddannelser og erhvervsuddannelser på ét sted og på én skole: STX, HF, HHX, EUD, EUX og IB. I tillæg hertil gennemføres 10. klasse i Nyborg Kommune på gymnasiet. Som noget nyt tilbydes desuden grundforløb 1 af SOSU-uddannelsen i samarbejde med Social- og Sundhedsskolen Fyn og grundforløb1 på TECH i samarbejde med Svendborg Erhvervsskoler og Svendborg Gymnasier. Tilsammen udgør de Nyborg gymnasium.

En del af tankegangen omkring Nyborg gymnasium er at skabe et attraktivt ungdomsmiljø, hvor unge har flere muligheder samme sted. Der arbejdes aktivt med at blande de unge fra forskellige uddannelser, så fx en STX-klasse kan have lokale side om side med en 10. klasse eller en HHX-klasse. Fordelen er ifølge en uddannelsesleder at det nedbryder barrierer mellem de unge. Samtidig gør det lettere for de unge, som undervejs finder ud af, at de ikke trives på den valgte uddannelse at vælge om – både fordi de samme sted får indblik i flere forskellige uddannelser og har mulighed for at bruge skolens vejledere, som kan vejlede den unge om mulighederne inden for hele skolens palet af uddannelser.

3.3 Samarbejde med erhvervslivet

Erhvervslivet spiller en stor rolle i forhold til at skabe praktikpladser til de unge for så de får mulighed for at prøve sig selv af inden for et fag eller udvikle evnen til at indgå på en arbejdsplads. Alle de besøgte kommuner fremhæver, at det generelt er vigtigt at have et tæt samarbejde med virksomhederne for at få de unge i restgruppen ud i uddannelse og beskæftigelse. Tillige arbejder flere kommuner også med at involvere frivillige i indsatsen – i særdeleshed i rollen som mentorer.

Tiltag: Hurtig opfølgning med virksomheder, hvis der opstår problemer

Alle kommuner fremhæver, at hvis de skal have virksomheder til at stå til rådighed med praktikpladser til denne gruppe af unge, så er de fra kommunens side forpligtet til at 'smide alt vi har i hænderne', hvis en virksomhed ringer på grund af problemer med en ung, fx hvis den unge har haft udadreagerende adfærd, der er mistanke om misbrug etc. Det er derfor helt afgørende, at kommunen har mulighed for at sende den unges kontaktperson ud, hvis virksomheden efterspørger det. En hurtig opfølgning signalerer, at man både vil virksomhederne, men også at man selv er villig til at investere tid i de unge, ligesom virksomhederne gør det.

Tiltag: Lokalt CSR-mærke til virksomheder

Enkelte af de besøgte kommuner har fokus på at skabe fordele for de virksomheder, som tager de unge i praktik. I Aabenraa og Slagelse kommuner anvender man således CSR-mærker til at fremhæve de kommunale virksomheder, som tager ansvar. Det kan give lokal brandingeffekt for virksomhederne. I nogle tilfælde kan det også indgå som et kriterium i kommunens udbud, at de bydende virksomheder har haft unge i praktik.

Boks 10

CSR-mærker til lokale virksomheder i Aabenraa

Mærket tildeles lokale virksomheder, der påtager sig et socialt ansvar ved at give plads til udsatte borgere samt bidrage til uddannelsen af fremtidens arbejdskraft. En virksomhed kan blive CSR-certificeret, hvis den ligger i Aabenraa Kommune og opfylder et krav om, at minimum 5 % af virksomhedens medarbejdere i de seneste 3 måneder have været i en række specificerede ordninger, herunder virksomhedspraktik, jobrotation, voksenlærlinge, IGU, EGU, STU mv.

I alt 55 virksomheder modtog Aabenraa Kommunes CSR-mærke i 2018, og 67 modtager CSR-mærket i 2019.

Tiltag: Brug af frivillige som mentorer

I knap halvdelen af de besøgte kommuner anvender man erhvervsmentorer i form af en lokal erhvervsdrivende, som agerer rollemodel og vejleder for unge ledige. Erhvervsmentorordningen har fungeret i en længere årrække i Nyborg, hvor man har gode erfaringer med brugen af ordningen. Ordningen er også at finde i Viborg og i Fredericia. I Slagelse har man god erfaring med et frivilligt mentorkorps rettet imod at fastholde unge i uddannelse, som fremhævet herunder

Boks 11

Frivillige erhvervsmentorer i Nyborg Kommune

Nyborg Kommune har etableret et mentorkorps, der består af frivillige erhvervsfolk, som er villige til at have en ung i forløb af 3 måneders varighed til at hjælpe med sparring omkring fx ansøgning og samtaler, eller hvordan man opfører sig på en arbejdsplads.

En evaluering af ordningen som Nyborg Kommune har gennemført har vist, at:

- Otte ud af ti unge opnår job, praktik, læreplads eller uddannelse inden for et år.
- Syv ud af ti unge er også i job eller uddannelse 1-3 år efter forløbets afslutning.
- Otte ud af ti unge vil anbefale indsatsen til andre unge

Læs mere: <http://www.nyborg.dk/da/Nyheder/2018/Marts/Bliv-erhvervsmentor-i-Bryd-unges-ledighed-NU>

Frivillige mentorer til uddannelsesstøtte i Slagelse Kommune

Slagelse Kommune har siden 2010 tilbudt unge, der har brug for støtte til at blive fastholdt i uddannelse, mulighed for at få tilknyttet en mentor fra 'Mentorkorps Slagelse'. Mentorkorpset er en frivillig forening, hvis formål er at fastholde unge mellem 18 og 30 år i uddannelse eller hjælpe dem i gang med en uddannelse. En mentor i mentorkorpset er en moden voksen, som har tid og overskud til at støtte en ung ca. 8-10 timer i ugen. For at blive frivillig mentor, så skal der gennemføres et 4 timers kursus, som Mentorkorps Slagelse afholder. Jobbet som mentor er ulønnet.

Det er Slagelse Kommune, der visiterer de unge til indsatsen, som retter sig imod primært den del af restgruppen, som ikke har meget komplekse problemer, men som blot har brug for støtte til at fastholde sig i uddannelse og dermed ikke falde tilbage til restgruppen. Slagelse Kommunes rolle består således i at identificere de unge, der kan have gavn af et mentorforløb, finde den rette mentor og facilitere det første møde. Herefter tager mentoren over og fortsætter forløbet. Der er en ungekoordinator i ungeenheden, der har den koordinerende rolle i forhold til foreningen, og hun bistår også i et vist omfang med at understøtte foreningens generelle arbejde, fx med at søge §18-midler, stille lokaler til rådighed til møder, uddannelse og lignende.

4 Konkrete indsatser rettet imod de unge

På casebesøgene i kommunerne er der identificeret et antal konkrete indsatser, som kommuner eller uddannelsesinstitutioner anvender for dels at forebygge, at de unge ender i restgruppen, eller til at løfte dem ud af restgruppen og ind i enten uddannelse eller beskæftigelse.

4.1 Indsatser der går på tværs af grupper af unge

En række af indsatserne har nogle fællestræk uanset den unges alder og typen af udfordringer, han eller hun står overfor.

Tiltag: Fokus på relationsskabelse gennem anerkendelse

Centralt for alle kommunernes arbejde med de unge står opbygningen af gode relationer, da det, at de unge oplever at "blive set", er med til at motivere dem til at komme i UU-centret, i skole eller på arbejde. I grundskolen handler det typisk om også at bygge relationer til forældrene og ikke bare de unge, så forældrene oplever skolen og evt. socialrådgivere, PPR m.fl. som samarbejdspartnere. På ungdomsuddannelserne og de forberedende uddannelser er fokus primært på at skabe gode relationer med de unge selv. Der er enighed blandt de interviewede ledere og lærere på 10. klassecentre, produktionsskoler og ungdomsuddannelser, at de gode relationer skabes gennem rummelighed, empati og ved at vise eleverne, at "vi vil dem". Flere af de interviewede ledere giver således udtryk for, at et parameter ved rekruttering af kontaktlærere og andre, der arbejder med de unge, er denne evne til at skabe relationer, og den anses for at være en lige så vigtig kompetence som 'fagfagligheden'.

Også i den kommunale forvaltning er der fokus på at skabe gode relationer med de unge. I tre kommuner har man fx fokus på, at den unge fortsætter med samme UU-vejleder efter afslutningen af grundskolen netop for at fastholde de opbyggede relationer. I Fredericia skifter de unge UU-vejleder, når de bliver 18 år. I Slagelse, som hører ind under UU-Vestsjælland, har man som det eneste UU-center i landet besluttet at lade den samme UU-vejleder følge den unge helt til det 25. år. I Nyborg og Viborg forsøger man at understøtte en personlig relation mellem den unge og jobcenteret ved at lade én sagsbehandler i jobcentret varetage både myndighedsopgaven og andre opgaver så som samtalepartner, mentor og jobkonsulent.

Også SSP tænkes ofte ind som led i kommunernes indsats for at bygge relationer til de unge. Medarbejdere i SSP kan således være med til tidligt at identificere unge i risikogruppen og bygge relation til dem og evt. deres familier, som man eksempelvis gør med street workers i Aabenraa.

Boks 13

Street workers i Aabenraa

Brugen af street workers har været en stor succes i Aabenraa, hvor man har valgt at ansætte tre sådanne gademedarbejdere. Organisatorisk hører de til Aabenraa Ungdomsskole sammen med SSP. Kommunens street workers varetager opsøgende arbejde blandt de unge, hvorend de færdes, herunder på de enkelte skoler, i klubber, i socialt belastede områder eller på gaden. Medarbejderne arbejder tæt sammen med Børn og Familie og spiller derfor en stor rolle også i det forebyggende arbejde med unge, fordi de i mange tilfælde har en relation til de unge, som ikke er baseret på en myndighedsrelation. Målgruppen af unge er fra 7.klasse frem til 18 år – og i nogle tilfælde frem til 25 år, hvis der er behov – og fokus er særligt på unge med risikoadfærd, fx i forhold til hærværk eller kriminalitet. Street workerne er synlige og tilgængelige for de unge, eksempelvis ved at varetage flere roller. I Aabenraa er det eksempelvis street workeren der dækker et udsat boligområde, der også har koordinatorrollen for en ungdomsklub i området. Det betyder de kender den unge og deres familier indgående.

Tiltag: Tydelige rammer og konsekvente krav

Alle kommunerne fremhæver også, at en del af arbejdet med de unge er at stille klare og tydelige krav og regler. Reglerne er typisk adfærdsregler – hvilken type adfærd man ønsker og hvad man *ikke* ønsker. Konkret kan det være alt fra fravær, rygning og mobilpolitik til nul-tolerance i forhold til misbrug. Krav og regler er ifølge flere af interviewpersonerne med til at give de unge noget af den struktur, som ikke alle har med hjemmefra. Den bidrager dermed til at socialisere de unge og lære dem at begå sig på en arbejdsplads eller i uddannelse. Herudover skaber den faste struktur og klare krav ro og tryghed, fordi eleverne ved, hvad de skal forvente – af sig selv, af underviseren eller arbejdsgiveren, og af kommunen.

Med de klare krav og regler er der lige så klare konsekvenser, hvis reglerne brydes. I jobcentret kan det fx være, at en ung trækkes i ydelse, hvis de ikke møder op i praktik eller straks-aktivering. Det samme gælder på produktionsskolerne, hvor flere forstandere fortæller, at de unge trækkes i skoleydelse ved fravær, og at det kommunikeres klart, så de unge kender konsekvenserne på forhånd.

Flere pointerer, at selv om kravene som udgangspunkt er ens for alle unge, så er det også vigtigt at kunne gøre individuelle undtagelser. Det kan således være individuelt, hvor meget fravær skolen tolererer for de enkelte elever, idet der kan være hensyn til misbrugsbehandling, medicinsk behandling og lignende. Men fælles er, at når eleven har nået grænsen, så er der klare procedurer for, hvordan der reageres, fx at forældrene underrettes, at de trækkes i ydelse, eller at de i sidste ende bliver smidt ud.

Boks 14

Fokus på fravær i Egedal

I Egedal Kommune er der udbredt brug af fraværsregistrering både i grundskolen og på 10. klassecenteret. Registreringerne bliver udarbejdet på timebasis, og der bliver fulgt op på fraværs mønstre, fx om fraværet typisk er i morgentimerne, i bestemte undervisningstimer eller lignende. Det giver en indikation på, hvor problemet ligger – er det en udfordring at komme op om morgenen, eller er der problemer med en lærerrelation eller det faglige niveau. Det gøres tydeligt for den unge, at man ikke kan få en positiv uddannelsesparathedsvurdering, hvis der er for meget fravær, og forældrene indkaldes systematisk til samtale på skolen for at drøfte problemet og dets løsning. Så gives den unge og forældrene en periode til at rette op på problemet, og der følges op med et nyt møde. Hvis der identificeres årsager til fraværet – fx at den unge har fået ny medicin, som skal have tid til at virke korrekt – kan samtalen bruges til at tilpasse skemaet, så den unge får lovligt fravær i en periode.

Tiltag: At holde de unge i aktivitet, fx gennem brug af straks-aktivering

I alle de besøgte kommuner er der fokus på at holde de unge i aktivitet, da deres erfaring er, at dette er vigtigt bidrag til at hjælpe de unge til gode vaner.

Flere af kommunerne fremhæver, at de gør brug af en indledende vejledningssamtale til de unge, som henvender sig i jobcentret og ansøger om en ydelse. Her gør de meget ud af forklare de unge, hvad det indebærer af rettigheder og pligter at 'have jobcenteret som arbejdsgiver', samtidig med at de i samarbejde med UU-vejledere kan vejlede de unge i forhold til de muligheder, de har – fx i forhold til uddannelse. Formålet er at få de mest velfungerende unge – særligt de åbenlyst uddannelsesparate - til at forstå, at et deltidsjob i den lokale butik er bedre end uddannelseshjælp og uddannelsespålæg. Det kan fx gælde for de unge, der både kan og vil gennemføre en uddannelse, men som har en periode uden aktivitet, førend de påbegynder den ønskede uddannelse. Flere af kommunerne anfører, at de med en solid vejledningsindsats vender mellem 25-60 pct. af de unge 'i døren'.

Hvis den unge efter vejledningssamtalen fortsat ønsker ydelser, iværksættes typisk straks-aktivering og nytteindsats. Det gælder fx for de unge, der vurderes at være uddannelsesparate eller åbenlyst uddannelsesparate. I Viborg sendes de unge fx på et træværksted, og i Mariagerfjord har man lavet et straks-aktiveringstilbud på tværs af arbejdsmarked og teknik og miljø, hvor de unge skal hjælpe med opgaver rundt i byen. Flere af kommunerne fremhæver, at "det ikke må være sjovt at være der", og at de unge mennesker skal opdage, at de får mere ud af at begynde på en uddannelse eller finde sig et job selv.

De aktivitetsparate unge har i højere grad brug for mere håndholdte aktiviteter, en lavere timesats og fx mentor/støttekontaktperson (se mere om denne type indsatser i afsnit 6.2). Indsatsen tilrettelægges her som parallelle indsatser, hvor den unge fx kan være i et beskæftigelsesprojekt 1-2 dage om ugen, psykiatrisk behandling 1-2 dage om ugen og rusmiddelbehandling den sidste dag. Tanken bag denne konsekvente indsats for at holde de unge i gang er, at hvis de først har fået lov til at oparbejde dårlige vaner under inaktivitet, så er det vanskeligere at få dem i gang igen.

Tiltag: Tæt opfølgning med de unge i forhold til progression

Endelig betoner alle interviewede, der arbejder med de unge, vigtigheden af at lægge individuelle planer for de unge og at følge tæt op på, hvordan den unge udvikler sig i forhold til de mål, der er sat. Den tætte opfølgning er dermed tæt forbundet med både en anerkendende tilgang og tydelig italesættelse af krav og regler.

Det store fokus på progression bidrager til at styrke de unges motivation, da fokus på opnåelsen af mål er med til at give dem succesoplevelse, som mange af de unge ikke har haft tidligere. Flere steder betoner man også vigtigheden af synlig progression fx ved at bruge måltavler, der hænges op i fællesrum og deles med andre elever, så alle kan være med til at fejre hinandens succeser og i øvrigt ved, hvor hinanden kompetencemæssigt er. Metoden er i dag meget udbredt på landets produktionsskoler. Samtidig med, at eleven får anerkendelse for sine præstationer, som kan understøtte en positiv proces, kan andre elever motiveres af kammeraternes fremdrift, og ikke mindst kan også lederen af værkstedet bruge måltavlerne til at evaluere egen undervisningspraksis.

Synlig kompetencevurdering på Korsør ProduktionsHøjskole

På Korsør ProduktionsHøjskole er dokumentation af deltagernes kompetencer og udvikling en væsentlig opgave. Dokumentationen skal sikre, at eleverne kan se, at de lærer noget – og hvad de lærer. De har derfor implementeret et system, der gør dokumentationen til en naturlig del af værkstedets aktivitet.

Et af de værktøjer, de benytter, er KompetenceTavlen, som hænger i alle skolens værksteder.

KompetenceTavlen er en matrice med hver enkelt elevs navn og vurdering af en række relevante faglige og generelle kompetencer. Det kan eksempelvis være i forhold til målteknik og tegning, beherskelse af forskellige arbejdsmetoder eller værktøjer og evne til at planlægge, kvalitetsvurdere og afslutte opgaver (oprydning, affaldssortering, arbejdssedler etc.). Tomme felter indikerer, at deltageren endnu ikke har haft mulighed for at blive vurderet i kompetencen. Taksonomien i Kompetencetavlen er:

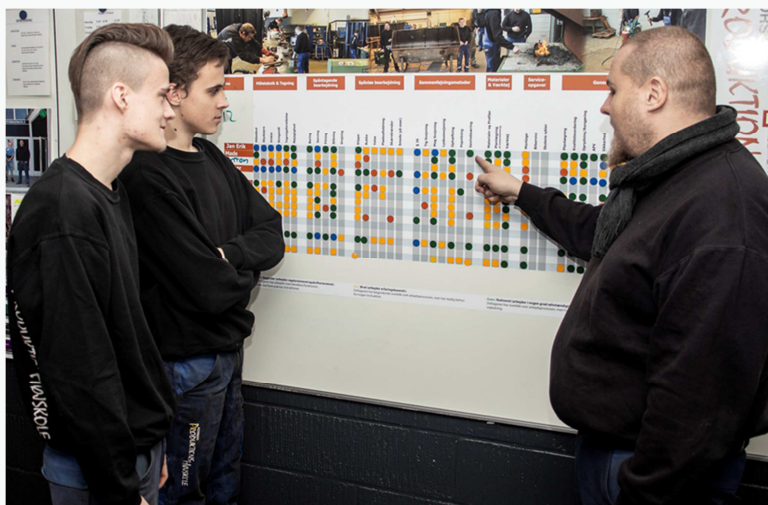
- Rød/Begynder (arbejder regelorienteret og opskriftsorienteret) Deltageren har arbejdet med teknikken/funktionen, men skal have præcise instruktioner
- Gul/Øvet (arbejder erfaringsbaseret) Deltageren har begyndende overblik over arbejdsprocessen, men har stadig behov for nogen instruktion.
- Grøn/Rutineret (arbejder i nogen i grad selvstændigt) Deltageren har overblik over arbejdsprocessen, men har ind i mellem brug for råd og vejledning.
- Blå/Kompetent (arbejder selvstændigt) Deltageren vurderer og kopierer selv arbejdsprocessen og kan være med til at vurdere kvaliteten. Kan instruere andre i opgaven.

Tavlen er et dynamisk værktøj som udfyldes løbende. Det vil sige, at elevens kompetenceniveau kommer på tavlen, præcis når det nået. 4 gange om året gennemføres desuden såkaldte 'samtaledage', hvor der følges op på elevens progression mellem den enkelte elev (og evt. forældre, hvis eleven er under 18 år), værkstedsleder og elevens tilknyttede vejleder. Det sker på et ½ times møde, der tager udgangspunkt i hvor langt eleven er nået fagligt, socialt og personligt, og hvor man har lejlighed til at drøfte, hvad der skal ske fremover på værkstedet og efterfølgende.

I tillæg til KompetenceTavlen anvendes 'selvvurderingssvind' med til hørende spørgeskemaer som har fokus på de sociale / personlige, og en forløbsplan, som blandt andet samler de faglige, personlige og sociale kompetencer, og dermed viser progressionen i forløbet.

Når deltageren stopper på skolen, får de udleveret et kompetencebevis og progressionskema, de kan tage med til en anden uddannelsesinstitution eller læreplads.

Læs mere her: <https://xor.dk/kompetencedokumentation/>

4.2 Forebyggende indsatser i folkeskolen

Arbejdet med at forebygge, at unge ender i restgruppen, starter for alle de besøgte kommuner i folkeskolen. Her kan iværksættes tiltag, der i nogle tilfælde dækker alle elever, men som er særligt vigtige for de unge, som er i risiko for at ende i restgruppen.

Tiltag: Styrket kollektiv uddannelsesvejledning og erhvervspraktik

Ifølge vejledningsbekendtgørelsen skal Ungdommens Uddannelsesvejledning give vejledning til alle unge i grundskolen fra 7. klasse samt i 10. klasse samt til unge under 25 år, som ikke er i uddannelse eller job. Hvor alle elever i grundskolen har ret til at modtage kollektiv vejledning, er UU-vejledningen kun forpligtet til at yde yderligere vejledning til elever, der er vurderet ikke-uddannelsesparate i 8. klasse samt til elever i de kommunale ungdomsskolels heltidsundervisning. Det er endvidere pt. kommunerne selv, der beslutter i hvilket omfang eleverne i kommunen tilbydes erhvervspraktik i udskoling. Praksis er i dag flere steder, at erhvervspraktik blot tilbydes de elever, som er erklæret ikke-uddannelsesparate. Med lovforslag om styrket praksisfaglighed mv., der blev fremsat den 13. december 2018, får eleverne i 8. og 9. dog fremadrettet ret til at komme i erhvervspraktik. Dette forventes at træde i kraft fra skoleåret 2019/2020.

Flere af de besøgte kommuner har valgt at opprioritere den kollektive vejledning og/eller erhvervspraktikken for folkeskoleeleverne. Formålet er at give de unge viden om mulige karriereveje, uddannelser og et kendskab til lokale virksomheder for derigennem at åbne deres øjne for særligt de erhvervsrettede uddannelser. I Fredericia og Mariagerfjord tilbydes øget vejledning til alle elever i grundskolen og ikke kun de elever, der er erklæret ikke-uddannelsesparate. I Nyborg og Mariagerfjord kommer alle udskolingselever i erhvervspraktik, og man fremhæver begge steder karrierelæring som et stærkt redskab, hvor fokus ikke blot er på at give eleverne faktuel viden om uddannelser og job, men i lige så høj grad at få dem til at reflektere over egne drømme, interesser og muligheder. Derudover afholder Slagelse, Nyborg og Mariagerfjord kommuner karrieremesser, hvor de unge også kan møde de lokale virksomheder og derigennem blive motiveret til at tage en erhvervsuddannelse.

Interviewpersonerne fortæller, at elever, der er i risiko for at ende i restgruppen, dels får et stort udbytte af den øgede praktik og virksomhedsbesøg, da de oftere er skoletrætte og derfor glade for mere aktiv undervisning. Samtidig kan de få succesoplevelser, der kan styrke deres motivation for at øge indsatsen i skolen, så de opnår brugbare resultater.

Erhvervsplaymaker i Mariagerfjord

I Mariagerfjord har man ansat en erhvervsplaymaker, som understøtter det erhvervsrettede fokus i faget Uddannelse og Job, som der i de nationale krav ikke er afsat særskilt tid til. I Mariagerfjord Kommune har man dog bestemt, at alle elever i 0.-10. klasse skal have 25 lektionstimer a 25 minutter i Uddannelse og Job om året, herunder forløb på lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner for 4.-10. klasse som en del af folkeskolereformens fokus på den åbne skole. Herudover kører et pilotprojekt med obligatorisk erhvervsrettet praktik i 8. klasse og valgfri praktik i 9. klasser på udvalgte skoler.

Erhvervsplaymakeren har ansvaret for samarbejdet med virksomhederne og for at arrangere erhvervspraktik og virksomhedsbesøg, som baseres på ønsket om indsigt og refleksion over karrierelæring for enkelte. Herudover har erhvervsplaymakeren også ansvaret for at arrangere Erhvervs- og uddannelsesmessen, som afholdes hver 2. år i samarbejde mellem Erhvervsrådet, Virksomheder, Jobcenter og områdets skoler, samt Åben virksomhed, hvor et udvalg af områdets erhvervsvirksomheder holder "åbent hus" for unge og deres forældre.

Tiltag: Undervisningsforløb målrettet unge i risiko for at ende i restgruppen

Seks af de besøgte kommuner gør brug af muligheden for at tilbyde skoletrætte elever mellem 14 og 18 år et alternativ til folkeskolen i form af såkaldt heltidsundervisning – ofte afholdt i regi af ungdomsskolerne. Det er et uddannelses tilbud til normalt begavede elever, som af forskellige årsager ikke trives i folkeskolen, har meget højt fravær eller måske ligefrem helt er stoppet med at komme i skole. Undervisningen er ikke bundet af folkeskolens regler om deling på klassetrin, fagrække, læseplaner, timeopdeling m.v. Der er typisk tale om små hold, hvor eleverne kan blive oprustet fagligt, socialt og personligt. Formålet med heltidsundervisning er dels at løfte eleverne fagligt, men også at styrke deres personlige og sociale kompetencer og dermed forebygge, at de unge forlader skolesystemet i utide.

Herudover tilbyder en stor del af de besøgte kommuner turboforløb for elever, der er fagligt udfordrede. Fem af de besøgte kommuner (Viborg, Nyborg, Slagelse, Aabenraa og Mariagerfjord) har således været med i Ungdomsskolens projekt Læringslokomotivet, som er intensive læringsforløb af 3-4 ugers varighed i dansk eller matematik. Projektet har kørt i 2017 og 2018, og evalueringen viser signifikante resultater både ift. elevernes faglige og personlige udvikling.

4.3 Indsatser efter folkeskolen

For de elever, som efter folkeskolen står uden uddannelse og beskæftigelse iværksætter kommunerne forskellige indsatser for at opbygge de unges uddannelses- eller beskæftigelsesparathed uanset den unges alder.

Tiltag: Håndholdte, for-forberedende forløb

Flere af kommunerne har etableret tilbud til unge, der – efter de har forladt grundskolen – stadig ikke er parat til uddannelse eller beskæftigelse. I Viborg har man fx etableret 'Forskolen' på ungdomsskolen, og i Nyborg 'Uddannelsesraketten'. I Fredericia har man på VUC straks-aktiveringens Forberedende Undervisning, som også fungerer som et for-forberedende tilbud, og i Aabenraa har man i samarbejde med EUD Syd etableret et særligt brobygningsforløb.

Fælles for forløbene er, at de er individuelt tilrettelagt og tager udgangspunkt i, den enkelt unges behov. Der bliver således arbejdet med en stor palet af indsatser – fra personlig hygiejne i form af

bad og tøjvask, mødestabilitet i form morgenvækning pr. telefon eller ved at møde fysisk op hos den unge og til dansk eller matematik på 7-9. klasses niveau. Forløbene kan rumme både unge under og over 18 år.

Boks 17

Forskolen på Viborg Ungdomsskole

Forskolen er et afklaringsforløb til de unge der potentielt kan blive uddannelsesparate og starte som EGU-elever eller blive optaget på andre ungdomsuddannelser inden for en tidshorisont på 4-15 måneder. Forskolen henvender sig til forskellige kategorier af unge, men det er ofte unge der har potentiale til erhvervsmæssig eller personlig udvikling, men mangler et uddannelsesmæssigt skub tilpasset den enkelte. De unge kan eksempelvis have indlæringsvanskeligheder, lettere udviklingsmæssige vanskeligheder, skoletrætte, tosprogede med svage dansksproglige kompetencer eller unge med personlige og sociale problemer.

Forskolen er for elever der har afsluttet 9.klasse, men som ikke kan følge et normalt skoleforløb og hvor alle andre muligheder er udtømte.

På Forskolen er skemaet fast, for at sikre en stabil hverdag. Hver dag starter med en samfundsfaglig debat om stort og småt. Der undervises i både faglige fag som dansk og matematik i mindre grupper, hvor undervisningen tager udgangspunkt i den enkelte elevs niveau. Der er også værksteder af mere praktisk karakter såsom køkkenværksted eller praktiske opgaver i forbindelse med arrangementer Ungdomsskolen afholder.

Hver dag spiser eleverne brunch og frokost sammen. Pauserne er først og fremmest en lille daglig begivenhed hvor eleverne fordyber sig i fællesskabet. Derfor må mobiltelefoner ikke medtages, for særligt brunchen er et ritual der er med til at skabe en kultur af dannelse og fællesskab.

Boks 18

Forberedende Uddannelsesforløb som straks-aktivering i Fredericia

Jobcentret, UU-vejledningen og International Business College tilbyder i fællesskab forløbet Forberedende Uddannelse (FU) som straks-aktivering. FU er både et fagligt og socialt forløb, hvor kursisterne bl.a. har dansk og matematik på AVU-niveau, men samtidig også lærer om uddannelsessystemet og deres egne muligheder. Herudover indgår der emner som kost og bevægelse, og der arbejdes med personlige og sociale kompetencer.

Forløbet varer minimum tre måneder og er individuelt tilpasset den enkelte kursist. Der er løbende optag hver 14. dag så alle unge kan komme hurtigt i gang. Inden opstart screenes alle kursister for ordblindhed, så de kan modtage ekstra undervisning, hvis det viser sig, at de er ordblinde.

Der er en høj grad af bemanning på uddannelse, hvor ca. 6-7 lærere er fast tilknyttet de ca. 70 kursister. Herudover er der ansat en mentor (med medfinansiering fra Fredericia og Middelfart kommuner) til at støtte op om kursisterne uden for undervisningen.

Brobygningsforløb på EUC Syd

På EUC Syd tilbyder man i samarbejde med jobcentret et brobygningsforløb på 20 uger, der er målrettet de aktivitetsparate unge, som er relativt længere fra at komme i uddannelse eller beskæftigelse sammenlignet med andre. Målet er, at de efter forløbet, bliver klar til at komme i fx virksomhedspraktik eller uddannelse.

I forløbet bliver de unge introduceret til de forskellige erhvervsuddannelser via 14-dages temaer, og samtidig bliver de undervist i dansk og matematik, personlig sundhed (fx ernæring, rusmidler mv.), personlig udvikling, samfundsforhold, personlig økonomi samt arbejdsmarkedsparethed (hvordan man skriver ansøgning og CV, opfører sig på en arbejdsplads mv.). Der er desuden fokus på at give de unge konkrete redskaber – fx et truckcertifikat, som de kan bruge bagefter.

Undervejs i forløbet har alle unge en uddannelsesmentor tilknyttet, som er tovholder for den unge og fx understøtter i forhold til morgenvækning, kontakt til boligelskab, bank o.lign.

Tiltag: Brug af Træningsskolens arbejdsmarkedsuddannelser (TAMU-forløb)

Træningsskolens Arbejdsmarkedsuddannelser (TAMU) er en særligt tilrettelagt uddannelse, som foregår under arbejdspladslignende vilkår. TAMU henvender sig til unge mellem 18-30 år med eksempelvis svag skolebaggrund eller komplekse sociale problemstillinger, så de har svært ved at få en erhvervsrettet uddannelse eller et job. Uddannelserne er opbygget trinvist og individuelt tilrettelagt som et samlet forløb, der kan gennemføres på 30 uger.

Både Aabenraa og Slagelse Kommuner nævner, at de har gode erfaring med at anvende TAMU-forløb til unge over 18 år, som har personlige eller sociale vanskeligheder, fx psykiatriske diagnoser eller kriminel adfærd. Oplevelsen er, at hvor den særligt tilrettelagte uddannelse (STU) er for de allersvageste i restgruppen, så er TAMU forløb for de næstsvageste i gruppen, hvor målet er at gøre de unge klar til et job på ordinære vilkår eller videre uddannelse.

TAMU udbydes i dag i seks TAMU-centre rundt om i landet, hvoraf fem har tilknyttet kost-afdeling, dvs. at de unge kan bo på skolen under uddannelsen. For de unge, som har haft misbrugsproblemer eller kriminalitet som problem, kan kost-afdelingen være en mulighed for at komme væk fra lokalmiljøet og få en ny start.

Tiltag: Kommunale mentorer/støttekontaktpersoner

For den svageste gruppe af unge anvender alle besøgte kommuner kontaktpersoner/mentorer i varierende omfang og til forskellige typer af opgaver for at øge de unges livsmestring. Det er typisk jobcenteret, der vurderer, om der skal ydes mentorstøtte, som bevilges efter reglerne i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Jobcentret kan bevilge en mentor i forbindelse med stort set alle former for beskæftigelsesfremmende aktiviteter, så længe det vurderes, at mentoren er afgørende for at opnå eller fastholde beskæftigelse.

Antallet af timer, der kan bevilges støtte til, afhænger af en individuel vurdering af behov og forudsætninger hos personen. Støtten kan bevilges for maksimum 6 måneder ad gangen. Der findes ingen regler om, hvor mange timers støtte, der kan bevilges.

Alle kommuner giver i interviewene udtryk for, at mentorerne spiller en stor rolle, da de er med til at sørge for, at tingene hænger sammen for den unge. At der bliver taget hånd om de problemer og udfordringer, der fylder i hverdagen, og som kan være en hindring for, at den unge kommer i gang med eller kan fastholde en uddannelse eller et job. Opgaverne kan spænde vidt fra at vække den

unge om morgenen, støtte til at bo i egen bolig, transport til og fra fx psykiatrisk behandling eller uddannelse.

Boks 20

Brug af ungekonsulenter

I Aabenraa var der brug for en håndholdt indsats, der kunne understøtte de unge i højere grad end det var muligt indenfor beskæftigelsesindsatsen og med timebaserede mentorydelser fra eksterne leverandører. Man ansatte derfor i regi af ungeindsatsen 3 ungekonsulenter, der ikke har myndighedsopgaver i forhold til de unge, men som i stedet bistår dem med praktiske opgaver og støtte, så længe den unge har behov.

Af konkrete opgaver kan nævnes:

- Morgenvækning eller afhentning på adressen
- Rådgivning omkring økonomi eller boligsituation
- Ledsage den unge til tandlægen, i retten, misbrugsbehandling eller til uddannelse eller beskæftigelsesindsats
- Understøtte fastholdelse i uddannelse eller beskæftigelsestilbud, fx ved at agere efter-værn i forhold til at den unge overgår til en selvstændig voksertilværelse.

Ungekonsulenterne står til rådighed for den unge, når den unge har behov, og ungekonsulenten følger også op med den unge, hvis han eller hun synes der er gået for lang tid, siden han/hun har hørt fra den unge. Som en ungekonsulent udtrykker det: "Vi er sagsbehandlerens højre hånd, der kan rykke ud, når noget er presserende. Det kan være misbrug, en frafaldstruet eller en ung, der er blevet boligløs."

4.4 Fastholdelse i uddannelse og job

Både uddannelsesinstitutioner og kommuner har fokus på tiltag, der kan understøtte de unge i at blive fastholdt i uddannelse eller beskæftigelse, så den unge ikke falder tilbage i restgruppen.

Tiltag: Trivselsunderstøttende medarbejdere på uddannelsesinstitutionerne

Alle de besøgte ungdomsuddannelser har stort fokus på elevernes trivsel. Selvom der er tale om unge, der er på vej ind i voksenlivet, påpeger institutionslederne, at det stadig er vigtigt for de unge at opleve, at de voksne 'vil dem'. Da trivselsproblemerne ofte kan række ud over kontaktlærerne/vejledernes opgave, har flere af skolerne prioriteret tiltag, der kan understøtte de unge, der har brug for det.

På nogle uddannelsesinstitutioner har man valgt at ansætte trivselskonsulenter. De kan have forskellige navne, på VUC i Nyborg kaldes de 'skolemødre', og på Mercantec i Viborg har man både ansat 'bedsteforældre' og 'trivselskonsulenter'. Fælles er, at disse personer møder de unge om morgenen, hører hvordan de har det, følger telefonisk op på fravær og hjælper de unge med at få hverdagen til at hænge sammen.

Ifølge interviewpersonerne oplever de unge opmærksomheden positivt. De føler sig set og oplever, at der er nogen, som interesserer sig for dem. Trivselskonsulenterne bliver de unges "go-to"-person både på skolen men også privat, særligt for de unge, som ikke har et bagland, som støtter dem og hjælper dem med hverdagens udfordringer.

På andre uddannelsesinstitutioner arbejder man bevidst med at have kontaktlærere til at forberede sig i de åbne rum sammen med de unge eller i kontorer, der ligger på samme gang som de unge, så lærerne viser, at de er tilgængelige for en snak om stort og småt. Udover en øget tilgængelighed

er lærernes tilstedeværelse også med til at opbygge de relationer med de unge, der er afgørende for at forebygge fravær og fastholde de unge i uddannelsen.

Boks 4.1

Bedsteforældre på Mercantec, Viborg

Mercantec, der tilbyder både gymnasieuddannelser og en række forskellige erhvervsuddannelser og kurser, har i mange år haft ansat et mindre hold af professionelle bedsteforældre i hver uddannelsesafdeling.

Bedsteforældrene taler med eleverne om alt, det kan eksempelvis være lektier eller sociale udfordringer, som at komme op om morgenen eller med at få styr på livet og hverdagen generelt. Bedsteforældrene er "ufarlige" for eleverne, for de skal hverken give karakterer eller på anden vis vurdere elevens kompetencer. De bliver derfor i højere grad et "frirum" og en voksen den unge kan tale og betro sig til, hvis behovet er til stede.

Bedsteforældrene er seniorer som har forladt arbejdsmarkedet, men de er ikke nødvendigvis uddannet indenfor den aktuelle uddannelse, som eleven er i gang med. Bedsteforældrene aflønnes med 37 timer i måneden.

Også studievejlederne tænkes på nogle uddannelsesinstitutioner ind som en del af indsatsen for at understøtte de unges trivsel. På Aabenraa Statsskole tilbydes elever med behov herfor individuelle faste forløb hos studievejlederen. Forløbene er oftest ugentlige eller 14.dags møder i et kvarter til en times varighed alt efter behov. Forløbene kan have forskellig varighed – helt op til de tre år, uddannelsen varer. Er elevens problemer ud over studievejlederens kompetence, eller har skolen ikke selv ressourcer til forløbene, henviser skolen til et tilbud om gratis psykologsamtaler i regi af Aabenraa Kommune.

Tiltag: Støtte i overgangen til uddannelse eller beskæftigelse

Alle de besøgte kommuner fremhæver, at man arbejder med at overdrage viden fra kommunens sagsbehandlere til den modtagende uddannelsesinstitution eller praktikplads; ofte gennem UU-vejleder eller jobcentersagsbehandleren. I Aabenraa Kommune gør UU-vejledningen fx brug af en liste med 'fokus-unge', hvor uddannelsesinstitutionen kontaktes for at drøfte den unges særlige behov fx for SPS-støtte, ordblindestøtte og lignende. Langt de fleste interviewede personer vurderer, at det er vigtigere at videregive viden om den unge med den unges samtykke, end at lade den unge 'starte på en frisk'.

Fleere af kommunerne arbejder desuden med at lade en sagsbehandler, vejleder eller mentor følge op på den unge i op til 3 måneder efter opstart i uddannelse eller beskæftigelse for at sikre en god start. I enkelte kommuner følges op i længere tid – hvis den unge skønnes at have et behov herfor.

Tiltag: Tilbud til særlige målgrupper, fx autister

Der udbydes i flere af de besøgte kommuner tilbud til særlige grupper, hvilket også er en medvirkende faktor til at løfte unge ud af restgruppen. Særligt gruppen af autister synes at være et fokus flere steder.

I Viborg Kommune har man fx sat et mål om at få mindst 20 autister (ud af en bruttogruppe på 50) i job eller uddannelsen inden udgangen af 2018. Projektet har et virksomhedsnetværk (task force), som skal hjælpe med at finde virksomheder, der vil tage et socialt ansvar og finde jobmuligheder.

I Mariagerfjord og Aabenraa gymnasier har man ligeledes lavet et særligt tilbud rettet mod unge med autisme, ADHD og ADD, der ellers ville være i risiko for at falde i restgruppen.

Boks 4.2

Gymnasier for unge med autismspektrum i Mariagerfjord Kommune

Normaltbegavede unge med autismspektrum-tilstande og ADHD kan visiteres til en HF klasse på Mariagerfjord Gymnasium. Klassen er en specielt tilrettelagt hf-uddannelse med 14 elever med eget klasselokale. I undervisningen bliver der lagt vægt på ro, overskuelig og en struktureret pædagogik. Klassen indgår ellers på normal vis i gymnasiets helhed og eleverne deltager på lige fod i valgfagsundervisning og gymnasiets sociale liv.

Det tager eleven fem år at gennemføre en HF, og de hidtidige erfaringer viser, at stort set alle, der starter, gennemfører.

Læs mere: <http://www.mf-gym.dk/media/3546/vhf-2018.pdf>